

Τιμητική εκδήλωση για τον καθ. Θεοδόση Τάσιο

Εκδήλωση για τον ομότιμο καθηγητή ΕΜΠ Θεοδόση Τάσιο, κατά την οποία παρουσιάστηκε και ο τιμητικός τόμος «ΔΑΙΔΑΛΜΑΤΑ», οργάνωσε το Πολυτεχνείο, τιμώντας την πολυετή προσφορά ενός μεγάλου δασκάλου και επιστήμονα.

Κατά την εκδήλωση, χαιρετισμό απηύθυνε ο Πρύτανης ΕΜΠ καθ. Θ. Ξανθόπουλος, ο οποίος επέδωσε στον τιμώμενο το Μετάλλιο του Ιδρύματος. Προσφώνηση έγινε από τον Πρόεδρο του American Concrete Institute και Κοσμήτορα της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών του Τέξαν, καθ. J. Jirsa, αναφορά στο έργο του Θ. Τάσιου από τον επικ. καθηγητή ΕΜΠ Σπ. Τσουκαντά, ενώ η παρουσίαση του τιμητικού τόμου, έγινε από τον τώως αντιπρύτανη, καθηγητή ΕΜΠ Ε. Γαλανή. Η λαμπρή εκδήλωση έληξε με σύντομη ομιλία του τιμώμενου καθηγητή, που με το θείο χάρισμα του ουσιαστικού, περιεκτικού λόγου του, κατέκτησε για άλλη μια φορά το ακροατήριο.

Ο κ. Τσουκαντάς, συνεργάτης του τιμώμενου, για πάνω από 30 χρόνια, που κατάφερε, ομολογουμένως με εξαιρετική επιτυχία να συμπυκνώσει, κατά την παρουσίαση, το τεράστιο έργο μιας κατά κοινή ομολογία σημαντικής προσωπικότητας της επιστήμης και των γραμμάτων και ο οποίος είχε και την ευθύνη της επιμέλειας του τιμητικού τόμου, μεταξύ άλλων ανέφερε:

«.....Ο όγκος του επιστημονικού έργου του Τάσιου είναι τεράστιος, σου κόβει την ανάσα, αφού κάθε μέρα, κάθε ώρα συνεργασίας μαζί του, ήταν μία καινούργια εμπειρία. Σου εμφύτευε έναν νέο τρόπο σκέψης, ένοιωθες την δυναμική τακτική με την οποία επέλεγε, για την εξέλιξη και χρησιμοποίηση της επιστημονικής γνώσης, για την εφαρμογή της στο Τεχνικό έργο και στην ποιότητά του.....Ήταν γεννημένος Μηχανικός, και τούτο φάνηκε κιόλας, από το τέλος των σπουδών του, αφού οι διδymes γέφυρες/πλάκες του Κηφισού, κατασκευάστηκαν με μελέτη που ήταν το θέμα της διπλωματικής του εργασίας, με τον αείμνηστο Καθ. Περικλή Παρασκευόπουλο. Και αυτή ήταν και η πρώτη εφαρμο-

γή προεντεταμένου σκυροδέματος στην Ελλάδα. Λίγο μετά, περί το 1957, στις τεράστιες υπόγειες σήραγγες, δεξαμενές καυσίμων του Ναυτικού, θα εγκαταστήσει εργοταξιακά εργαστήρια σκυροδέματος και θα ερευνήσει και χρησιμοποιήσει λεπτοαλεσμένη θηραϊκή γη, ως πρόσθετο σκυροδέματος, για την επίτευξη εξαιρετικής πλαστικότητας και στεγανότητας. Και για όσους γνωρίζουν, αυτή ήταν μία πρόδρομη εφαρμογή της σημερινής τεχνολογίας προσθήκης πυριτακής άχνης στο σκυρόδεμα.

Θα αρχίσει τότε, μία περίοδος μελετών και επιβλέψεων μεγάλων γεφυρών, από προεντεταμένο σκυρόδεμα. Αυτή η δραστηριότητα, τον έφερε κοντά στα προβλήματα εδαφομηχανικής και θεμελιώσεων, επιστημονικές περιοχές που ήταν πολύ πίσω τότε, και τον ώθησε και στην ίδρυση ενός από τα πρώτα ιδιωτικά εργαστήρια εδαφομηχανικής στην Ελλάδα, κατ' ευθείαν συνδεδεμένο με την παραγωγή. Σ' αυτήν την καινούργια για την εποχή εκείνη επιστημονικοτεχνική περιοχή, ιδρύει δύο προδρομικές (για τα Ελληνικά πράγματα) εταιρείες: Την «Γεωέρευνα» και την «Ελληνική Εταιρεία Θεμελιώσεων», οι οποίες έγραψαν την ιστορία τους στον τόπο μας.

Το σημαντικότερο σε όλη αυτή την έντονη, εν τεχνολογία δράση, του Τάσιου της εποχής εκείνης, ήταν πως υπήρχε πάντα η αντιστοιχία σε εφαρμοσμένη έρευνα και σε δημοσιεύσεις. Ήδη από τότε χρονολογούνται οι δημοσιεύσεις του, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, σε θέματα σκυροδέματος και εδαφομηχανικής.... Την εποχή εκείνη, η προκατασκευή στην Ελλάδα, βρισκόταν σε πολύ αρχικό στάδιο. Ο Τάσιος όμως, είχε ήδη ασχοληθεί και με το θέμα αυτό. Είχε ήδη εγκαταστήσει στον Τύρναβο, μικρό μεν αλλά συγκροτημένο εργοστάσιο προκατασκευής και υπήρξε, μπορώ να πω, ο ιδανικός Μέντωρ για την διδακτορική μου διατριβή..... Τα αποτελέσματα της τότε συνεργασίας μας, για τις αντισεισμικές συνδέσεις προκατασκευασμένων τοιχωμάτων, ακόμη χρησιμοποιούνται στους Κανονισμούς και απετέλεσαν, μεταξύ άλλων, και μεγάλο μέρος ανακαμένου ενός βιβλίου, στα Ρώσικα

γραμμένο, από τον Τάσιο και τους συνεργάτες του.

Ήδη όμως, ο Τάσιος ως καθηγητής του Πολυτεχνείου, αφήνει γρήγορα την τεχνολογική του δράση και αφιερώνεται αποκλειστικά στην διδασκαλία, την έρευνα και την σύνταξη κανονισμών..... Οι χιλιάδες μαθητές του Τάσιου (στην Ελλάδα και το εξωτερικό), μαρτυρούν για το πάθος του να κάνει ένα μάθημα ολοζώντανο, ρεσιτάλ διδακτικότητας και επικοινωνίας (και ποιος δεν έχει θαυμάσει τον Τάσιο διδάσκοντα), επί 40 χρόνια τώρα. Τον βλέπαμε να προετοιμάζεται πάντοτε πριν από κάθε μάθημα (και σήμερα ακόμη στα μεταπτυχιακά του) και δεν το πιστεύαμε. Έλεγε ότι: *η ωραιότερη γέφυρα που φτιάχνεις, είναι η γέφυρα της Παιδείας, και πρέπει να την θεμελιώνεις κάθε φορά.*

Είναι εύκολο να μιλάει κανείς σήμερα για Έρευνα Εργαστηρίου.

Έπρεπε όμως τότε, να δημιουργηθεί εργαστήριο εκ του μηδενός, σε μία εποχή μάλιστα, όπου δεν υπήρχαν μαζικές χρηματοδοτήσεις.

Σ' αυτή την δημιουργική προσπάθεια, για την ίδρυση του πρώτου στην Ελλάδα Εργαστηρίου Ωπλισμένου Σκυροδέματος, ο Τάσιος έδωσε χρόνια την ζωή του, ήδη από την εποχή του αείμνηστου Δημητρίου Κορωναίου.

Αργότερα, θα επιστρατευτούμε όλοι, και εγώ προσωπικώς, σ' αυτό το ωραίο έργο. Και το αποτέλεσμα, θα υπηρετήσσει τις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας επί τριάντα-τόσα χρόνια, και θα τροφοδοτήσει, σε μερικά ουσιώδη σημεία, τους Ελληνικούς και Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς Σχεδιασμού Έργων από σκυρόδεμα και από τοιχοποιία.

Οφείλω να μνημονεύσω την πίστη του Τάσιου στην σημασία των προδιαγραφών και των κανονισμών.

Χρειαζόταν όμως, ο ηγετικός μόχθος του, για να πρωτολειτουργήσουν στο ΤΕΕ, κυρίως, επί δύο δεκαετίες σχεδόν, διάφορες ομάδες εργασίας προς τούτο. Εκεί δηλ. στο ΤΕΕ, όπου η επιστημονική έρευνα μετουσιώνεται σε γλώσσα Μηχανικού, δουλειά επίπονη αλλά δημιουργική.

Ένα χαρακτηριστικό του Τάσιου,

πρωτότυπο την εποχή εκείνη για έναν Έλληνα Πολιτικό Μηχανικό, αποτελεί η διεθνής του σταδιοδρομία. Σπουδές Πολιτικού Μηχανικού είχαν κάνει παλαιά και άλλοι επιστήμονες, που διακρίθηκαν στην Ευρώπη, αλλά άλλους σπουδαίους τομείς της επιστήμης εθερέπευσαν εκείνοι, και μάλιστα ως μόνιμοι κάτοικοι του εξωτερικού.

Ο Τάσιος, έμεινε στην Ελλάδα απ' ενός, απ' ετέρου υπηρετούσε καθαρά ανακείμενα Πολ. Μηχανικού, όταν εδίδασκε σε ξένα ιδρύματα (στο Παρίσι, στην Παβία, στο Νανκίβ) ή όταν εκλεγόταν Πρόεδρος μεγάλων διεθνών επιστημονικών ενώσεων, όπως η RILEM και το CEB.

Θέλω να μείνω λίγο σ' αυτήν την τελευταία επιστημονική Ένωση, κυρίως: το CEB (Committee Europeen du Beton).

Επί έτη συναπτά, ο καθηγητής μας προήδρευε διεθνών επιτροπών του CEB, σε θέματα συμπεριφοράς ωπλισμένου σκυροδέματος υπό ανακυκλιζόμενη φόρτιση, αναλυτικής προσομοίωσης για τους υπολογισμούς επισκευών και ενισχύσεων και άλλα, που απετέλεσαν την βάση για την ανάπτυξη των αντίστοιχων επιστημονικών περιοχών και εφαρμόζονται και σήμερα.

Αλλά δεν περιμέναμε (ή περιμέναμε) ότι μία μέρα, θα διαδεχόταν στην προεδρία του CEB, προσωπικότητες διεθνούς κύρους, όπως ενός Rusch ή Franco Levi ή Fery Borges. Θιμάμα με πόση ικανοποίηση μάθαμε την εκλογή του το 1983, από την διεθνή Γενική συνέλευση της Πράγας (ο ομιλών ήταν εκεί καθώς και μερικοί άλλοι από τους παλαιούς συνεργάτες). Την θεωρήσαμε ως μία δικαίωση των επιτευγμάτων των Ελλήνων Πολ. Μηχανικών, στον τομέα των Κατασκευών.

Επί 5 χρόνια ο Τάσιος διηύθυνε τον μεγάλο αυτό επιστημονικοτεχνικό οργανισμό, πηγαυνοερχόμενος στην Λωζάνη (έδρα του Οργανισμού) και σε όλη την Ευρώπη. Και ακόμη σπουδαιότερο, για άλλα 5 χρόνια μετά, θα συνεχίσει Πρόεδρος της διεθνούς προσπάθειας (τριάντα περίπου επιτροπών και ομάδων εργασίας), για την σύνταξη του Πρότυπου Διεθνούς Κανονισμού Σκυροδέματος, του Model Code CEB/FIP1990.

Πρόκειται για ένα μνημειώδες κείμε-

νο, στο οποίο στηρίζονται και θα στηριχθούν στο μέλλον, διάφοροι Εθνικοί και περιφερειακοί κανονισμοί - όπως ο Ευρωκώδικας E.C.2, που κυριαρχεί στην ζωή του Ευρωπαϊκού Μηχανικού.

Η σύνταξη αυτού του κειμένου, ξεκινούσε από το Εργαστήριο Ωπλισμένου Σκυροδέματος του Ε.Μ.Π, όπου μία μικρή ομάδα από εμάς, συστούσε το επονομαζόμενο PROSEC (προσωρινή Γραμματεία) που μέχρι τέλους, ήταν η αιμομηχανή της σύνταξης πολλών κεφαλαίων του Μ.Σ. 90. Και, διότι πολλοί, από τα στελέχη του Εργαστηρίου Ω.Σ., ήμασταν ήδη μέλη διεθνών επιτροπών στη RILEM, στο CIB, στο CEB και στη FIP. Ο καθ. Τάσιος, μας είχε ανοίξει τον δρόμο, και μου είναι ευχάριστο καθήκον αυτή η αναγνώριση.

Ανάλογη ήταν, η δραστηριότητα του

σκυροδέμα» και ο «Ανασχεδιασμός κατασκευών λόγω επισκευών και ενισχύσεων».

Για άλλη μία φορά, οι αντίστοιχες επιστημονικές Γραμματείες προ-σύνταξης και διαδοχικών ελέγχων αυτών των κεφαλαίων, είχαν εγκατασταθεί στο Εργαστήριο Ω.Σ. του Ε.Μ.Π, με την ενεργό συμμετοχή πολλών στελεχών του.

Το πνεύμα της ομάδας, λειτούργησε ξανά, η προβολή των Ελληνικών ερευνών και εμπειρίας επιτεύχθηκε, αλλά και η άμεση ενημέρωση των Ελλήνων Μηχανικών στις διεθνείς εξελίξεις, γινόταν τώρα κατά διαρθρωτικότερο τρόπο, έτσι που, η σύνταξη ενός σύγχρονου Ελληνικού Κανονισμού, έγινε αμέσως μετά, πολύ ευχερέστερη. Το ίδιο άλλωστε συνέβη και στην Κύπρο. Και βάση

καθηγητή, στην διεθνή προσπάθεια για την σύνταξη Ευρωκωδίκων, όπου είχε κληθεί και συμμετείχε, πριν από την ένταξη της Ελλάδος στην τότε Κοινή Αγορά. Όλη η προσπάθεια για τους Ευρωκώδικες, είχε ξεκινήσει από μία ολιγομελή Συντονιστική επιτροπή (της οποίας ο Τάσιος ήταν μέλος), για να αναπτυχθεί σταδιακά, σε πλήθος από Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας.

Από αυτές, το ενδιαφέρον του καθηγητή μας, εστιάστηκε στον Ευρωπαϊκό Αντισεισμικό Κανονισμό E.C. 8 και στην σύνταξη δύο μεγάλων τμημάτων του, των οποίων προήδρευσε επί 4-ετία. Τα τμήματα αυτά, ήταν ο «Αντισεισμικός υπολογισμός έργων από οπλισμένο

αποτέλεσε, το εξαιρετικό έργο που εκδόθηκε από το Ε.Μ.Π με τίτλο: «Σχέδιο για ένα σύγχρονο κανονισμό σκυροδέματος».

Από την συνοπτική αυτή αναφορά, στην πολυετή διεθνή δραστηριότητα του Τάσιου, δεν θέλω να παραλείψω, την προσφορά του στο σύστημα των Ηνωμένων Εθνών.

Με την UNESCO, συνεργαζόταν από παλαιά, σε αποστολές άμεσης καταγραφής αποτελεσμάτων καταστροφικών σεισμών (όπως π.χ. στην Περσία), σε αποστολές για την οργάνωση νέων πανεπιστημίων (π.χ. ΙΡΑΚ) και σε θέματα μελέτης συντηρήσεως Μνημείων (π.χ. αποστολή στην Αγ. Σοφία στην

Κωνσταντινούπολη), ενώ παράλληλα στην UNESCO, ήταν επί πολλά χρόνια Σύμβουλος, για την ανάπτυξη της βιομηχανίας κατασκευών, στον Τρίτο κόσμο.

Σε θέματα τρίτου κόσμου, θα δοθούν στον Τάσιο και άλλες ευκαιρίες να συμβάλει, όπως η δουλειά του στην Κολομβία, σε ένα έργο οργάνωσης της ανταρσιακής άμυνας, χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Όλοι εμείς, οι παλαιοί συνεργάτες του Τάσιου, στηρίξαμε όλη αυτή την διεθνή σταδιοδρομία του Καθηγητή, αλλά εισπράξαμε και μία αντίστοιχη διεύρυνση των επιστημονικών ενδιαφερόντων μας.

Τον Τάσιο όμως, πολλοί τον ξέρουν ως Φιλόσοφο. Είναι ένας χαρακτηρισμός, ο οποίος γνωρίζω, ότι δεν του πολυαρέσει, παρ' όλο που είναι χρόνια τώρα, Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Ανθρωπιστικής Εταιρείας και Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας. Το έργο του δε στον τομέα της «Φιλοσοφίας της Τεχνολογίας», έχει τόσο αναγνωριθεί, ώστε διδάσκει τώρα ένα ομώνυμο μεταπτυχιακό μάθημα, στα μεταπτυχιακά του Γενικού Τμήματος του Ε.Μ.Π και στο τμήμα Μεθοδολογίας των Επιστημών του Παν. Αθηνών. Προς την ίδια ομαρσιακή κατεύθυνση, καιρία θέση παίρνει και η «Εταιρεία Μελέτης της Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας» [ΕΜΑΕΤ], που ίδρυσε και προεδρεύει ο Τάσιος.

Το πλήθος των εκδηλώσεων και των εκθέσεων της εταιρείας (στην Ελλάδα και το εξωτερικό), σηματοδοτούν μία αποφασιστική μεταβολή των γνώσεών μας για παραμελημένες μέχρι χθές πλευρές του Αρχαιοελληνικού Πολιτισμού. Μία μεταβολή, που την χρωστάμε εν πολλοίς στο καθηγητή Τάσιο.

Αυτή είναι λοιπόν η «ολογραφία», ενός ανθρώπου που υπηρέτησε την τεχνολογία, την ερευνήσε επιστημονικά, την δίδαξε και την τοποθέτησε φιλοσοφικά και ιστορικά, όπως της άξιζε.

Αντικείμενο του τμηματικού τόμου, είναι οι επιστ. δημοσιεύσεις του Τάσιου.

Εκεί βλέπει κανείς πς 250 εργασίες και βιβλία του σε μία τεχνοεπιστημονική περιοχή, μάλιστα, που δεν προσφέρεται για ευκολία δημοσιεύσεων, εργασίες, που έχουν κριθεί ως ουσιώδεις συμβολές στην λύση ευρύτερων πειστικών προβλημάτων και όχι ως απλές «ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις». Γι' αυτό βαφτίσαμε και τον τόμο των δημοσιεύσεών του «ΔΑΙΔΑΛΜΑΤΑ», δηλ. «Τεχνικά έργα».

Θα ήθελα να κλείσω, επανερχόμενος στην ιδιότητα που πολλοί από εμάς πιστεύουμε ότι διακρίνει τον Τάσιο: για το «Δασκαλίκι του».

Αναφέρθηκα, ήδη, στην συστηματικότητα και την διδακτικότητα της προφορικής παρουσίασης των μαθημάτων του. Μαθημάτων, μέσα στο Πολυτεχνείο κατ' αρχήν, από τον καιρό που υπηρετούσε ως Επιμελητής (στο εργαστήριο Αντοχής υπό τον Ευτύχιο Κοκκινόπουλο και τον Περικλή Θεοχάρη, αλλά και ως βοηθός του Αγγελου Καλογερά), μέχρι την καθηγεσία του, στην τότε Σχολή Τοπογράφων Μηχανικών, στην Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, και την τελική πολυετή

διδασκαλία του στην Σχολή Πολιτικών Μηχανικών, στο τμήμα Πολιτικών Μηχανικών τώρα. Αλλά και μαθημάτων που δίδαξε συστηματικά σε ξένα πανεπιστήμια. Έμφαση όμως, έδωσε μεγάλη και σ' αυτό που σήμερα ονομάζουμε Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση. Και ήταν, ίσως, ο πρώτος που το έκανε συστηματικά, στα θέματα Πολιτικού Μηχανικού την Ελλάδα, μέσω του Πολυτεχνείου και του ΤΕΕ. Δεν είναι τυχαίο που η Σύγκλητος του ΕΜΠ τον διόρισε πάλι εφέτος «Αντιπρόεδρο του Κέντρου Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης» του Ε.Μ.Π.

Υποστηρίζω ότι, ανάλογη παρόρρηση προς το πάθος του για διδασκαλία, το «Δασκαλίκι», τον παρωθεί προς πς δημόσιες διαλέξεις του (500 τον αριθμό μέχρι σήμερα), καθώς και το πλήθος των «επιφυλλίδων» του στην «Καθημερινή» και το «Έθνος», επί 10-ετία τώρα.

Ένας από τους Κινέζους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Τάσιου, μου έλεγε κάποτε για την Κινέζικη μεταγραφή του ονόματός του, που του έδωσαν όταν έδασκε στη Σαγκάη. «Τά, shio, s'», που σημαίνει στα Κινέζικα: «Εκείνον τον στοχαστή που αρέσκειται να δίδει γνώση στους άλλους».